

Tiesos Draugas Ekstra Nr. 80 LEBBS naujienos 2015 m. vasaris

*„Jei laikysitės mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai;
jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus.“ Jn 8,31-32*

*Tiesos Draugas Ekstra yra Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių
sąjungos leidinys, platinamas elektroniniu paštu, skirtas apžvelgti mūsų
bendrijos įvykius, naujienas, spausdinti aktualius straipsnius.*

Šiame numeryje:

*Staigmena
Mūsų tikėjimo istorijos eskizai. Bažnyčia VII amžiuje
EBF maldos kalendorius*

Staigmena

Senolis buvo milijonierius. Jo neišmatuojamą turtą sudarė originalūs paveikslai ir skulptūros. Būdamas aistringas kolekcionierius, jis tapo be galo turtingas. Jausdamas, kad gyventi liko nedaug, jis susimąstė, kaip galėtų įamžinti savo sūnaus atminimą. Dar jaunystėje šis žuvo avarijoje, o tėvo gyvenime liko žiojėjanti tuštuma.

Mirdamas senasis žmogus paliko testamentą, pagal kurį visas turtas turėjo būti parduotas iš varžytinių, kadangi nebuvo kam jo paveldėti. Dalyvauti aukcione susirinko prekiautojai, meno žinovai, milijonieriai iš įvairiausių vietų. Didžiulė patalpa buvo perpildyta, nes niekas nenorėjo praleisti progos įsigyti vertingą meno kūrinį iš varžytinių.

„Pirma negu prasidės aukcionas, - paskelbė įgaliotasis asmuo, - turi būti įvykdyta dar viena mirusiojo sąlyga, o tai yra pirmasis testamentas“. Tai sakydamas jis išėmė iš aplanko anksti mirusio sūnaus portretą. „Pirmiausia šis paveikslas turi būti parduotas iš varžytinių“. Niekam iš dalyvių nesukėlė susidomėjimo menkavertis paveikslas, prieš daug metų nutapytas kažkokio nežinomo dailininko. Tačiau testamentas yra testamentas, ir aukciono pardavėjas privalėjo laikytis reikalavimo.

Pagaliam atokiame kampe pakilo senas milijonieriaus liokajus ir tarė: „Aš pažinojau berniuką, tad mielai įsigyčiau jo atvaizdą“. Daugiau norinčių nebuvo, ir paveikslas buvo parduotas už pora dolerių, taigi praktiškai veltui.

„Na štai, gerbiamieji, - vėl prabilo aukciono vedėjas, - tuo varžytinės ir baigėsi“. Stoję ledinė tyloje, o tada pasigirdo balsai: „Kodėl baigėsi? Jos dar dorai nė neprasidėjo!“ „Ponios ir ponai, - tęsė vedėjas, - perskaitysiu jums antrąjį testamentą, kuris skamba taip: 'Kas įsigis sūnaus portretą, tam priklausys ir visas likęs turtas'. Taigi kas turės sūnų, tas turės viską“.

Skundai, apgailėstvimai, pasipiktinimas – viskas buvo veltui. Proga buvo negrįžtamai prarasta. O patalpoje tvyrojo neatšaukiamas testamentas teiginys: „Kas turi sūnų, tas turi viską“.

Tai puiki Dievo ir Jo meilės mums iliustracija. Dievas atsiuntė į mūsų pasaulį savo Sūnų su šiuo pasiūlymu: kas tikės Sūnų, tas turės gyvenimą. Tas turės viską.

Michael Depuhl

Iš vokiečių k. išvertė N.L. ✓

Mieli TDE skaitytojai,

*Pristatome aštuntą pastoriaus Alberto Latužio straipsnį iš krikščionybės istorijos serijos.
Gero skaitymo!*

Krikščionybė VII amžiuje

Šio amžiaus pradžioje jau buvo įsitvirtinęs šventųjų ir jų atvaizdų garbinimas. Sklido pasakojimai apie stebuklus, kurie esą vyksta prie šventųjų kapaviečių, relikvijų ar ikonų. Daugelis miestų turėjo po vieną ar net kelis šventuosius, kurių atvaizdams buvo priskiriama antgamtinė galia.

Paprasti žmonės nepajėgė atskirti šventųjų ar šventų daiktų nuo jų simbolizuojamos realybės, todėl tų laikų krikščionių religinės apeigos priminė stabmeldystę. Tai buvo panašu į pagonių romėnų praktiką, kai imperatoriaus atvaizdas buvo garbinamas taip, tarsi tai būtų pats imperatorius. VII amžiuje Kristaus ir Marijos paveikslai pakeitė imperatoriaus atvaizdus, o vėliau Kristaus atvaizdas atsirado net ant monetų.

Krikšto ir komunijos (Viešpaties Vakarienes) apeigose buvo įžvelgiama magiška galia. Paveikti Augustino mokymo apie prigimtinę nuodėmę, daugelis pradėjo tikėti krikšto būtinumu išganymui. Nueita dar toliau: pradėta mokyti, kad nekrikštyti kūdikiai po mirties patenka į pragarą, tad reikia skubėti juos pakrikštyti ką tik gimusius.

Teologiniai ginčai

Rytų bažnyčioje toliau tęsėsi ginčai, gavę pradžią dar V amžiuje. Vienas iš jų – monofizitinis ginčas. **Monofizitai** teigė, kad nors Kristus ir turėjo dvi prigimtis, Jo dieviškoji prigimtis „prarijo“ žmogiškąją, ir jos beveik neliko. Šis mokymas buvo pasmerktas net keliuose Visuotiniuose susirinkimuose, tačiau jo šalininkai tebeveikė ir VII a., daugiausia Aleksandrijos patriarchate, kur jį palaikė krikščionys egiptiečiai, iki šių dienų vadinami koptais. Koptų bažnyčia iš šiais laikais tebesilaiko šio mokymo. Iš Egipto monofizitų mokymas prasiskverbė į Etiopiją, kur ir šiandien tebesilaikoma šių pažiūrų. Tą patį mokymą išpažįsta ir Armėnų apaštališkoji bažnyčia. Tarp graikiškai kalbančiųjų monofizitinės pažiūros išnyko.

VII a. Bizantijoje atsirado dar vienas judėjimas – **monofelity**. Jei monofizitai pabrėždavo vieną Kristaus prigimtį, tai monofelitai – vieną valią. Šio

mokymo kaltininkas yra imperatorius Iraklijus, kuris norėjo sutaisyti monofizitus su visa Rytų bažnyčia. Iraklijus palaikė mokymą apie dvi Kristaus prigimtis, bet teigė, kad reikėtų pabrėžti vieną Jo valią – dieviškąją. Sutaisyti monofizitus su visa bažnyčia jam nepavyko, užtat įsiplieskė dar vienas teologinis ginčas, kuris nesibaigė ir po Iraklijaus mirties. Monofelitiniam ginčui išspręsti 680 m. Konstantinopolyje buvo sušauktas VI Visuotinis susirinkimas. Susirinkimas pasmerkė monofelity mokymą ir paskelbė, kad privalu išpažinti dvi Kristaus prigimtis ir dvi valias, iš kurių žmogiškoji absoliučiai paklūsta dieviškajai, bet nėra sunaikinta. Po šio sprendimo monofelitai imperatoriaus įsakymu buvo išvaryti iš Bizantijos valstybės. Jie pasitraukė į Siriją, kuri tuo metu jau buvo užkariauta arabų, ir prisiglaudė šv. Marono vienuolyne. Iš čia kilo **maronitų** bažnyčia, kuri įsitvirtino Sirijoje ir Libane. Maronitai išliko iki mūsų laikų ir turi apie 1 mln. sekėjų.

VII a. antroje pusėje Bizantijos rytuose atsirado dar viena krikščionių grupė, vadinama **paulicianais**. Jie atmetė visus suvalstybtos bažnyčios potvarkius ir savo mokymą rėmė rašytiniu Dievo žodžiu. Tačiau jie manė, kad dieviškojo įkvėpimo esama tik evangelijose ir Pauliaus laiškuose. Maža to, jie skelbė, kad kitas Naujojo Testamento dalis ir Senąjį Testamentą įkvėpė blogoji dievybė. Vargu ar šį mokymą, pilną painiavos, galima vadinti krikščionišku. Paulicianai oficialiosios bažnyčios buvo persekiojami, du iš pirmųjų vadovų buvo nužudyti. Tačiau jie veikė dar kelis šimtmečius, kol imperatorė Teodora surengė tūkstančių paulicianų skerdynes.

Mahometas ir islamas

Tai tikriausiai pats žymiausias reiškinys VII a. žmonijos istorijoje. Tarsi kokia audra netikėtai įsiveržęs į to meto pasaulį, islamas pakeitė daugelio tautų istorijos raidą, taip pat ir krikščionybės statusą kai kuriuose senojo pasaulio regionuose, pavyzdžiui, Artimuosiuose Rytuose, Šiaurės Afrikoje. Islamo lopšys – arabų gentyse, kurios buvo kilusios iš keleto senovės tautų:

sabėjų, izmaelitų ir midjaniečių. Tai semitų tautos, kurių protėvis, kaip ir izraelitų, – Nojaus sūnus Semas. Tačiau izraelitų patriarchu laikomas Izaoko sūnus Jokūbas, o arabų genčių – Abraomo sūnus Izmaelis. Arabai buvo karingi ir, nors jie neturėjo sukūrę centralizuotos valstybės, jų užvaldyti neįstengė net romėnai.

Islamo pradžia neatskiriama nuo Mahometo (arab. Muhamed), kuris gimė apie 570 m. koreištų gentyje. Jis anksti neteko tėvų, buvo silpnos sveikatos, o jo vaikystė bei jaunystė prabėgo skurde. Kai jam buvo 24 metai, jis pradėjo prekybininko karjerą pas turtingą našlę Chedidžą ir keletą metų keliavo su kupranugarių karavanais. Vėliau šią 15 metų vyresnę našlę jis vedė ir tapo labai turtingas.

Yra žinoma, kad Mahometą vargindavo keisti priepuoliai, kaip spėjama, epilepsijos, po kurių jį ilgam apimdavo nusiminimas. Būdamas keturiasdešimties jis pradėjo mąstyti apie religinius dalykus ir daug laiko praleisdavo vienumoje. Pasitaikius progai jis kalbėdavosi apie religiją su žydais, kurie buvo apsigyvenę toje teritorijoje. Iš jų Mahometas išgirdo apie vienintelį Dievą – Visatos Kūrėją. Kadangi tuo metu Mahometas savyje jautė vis didesnį priešišumą jį supusiai stabmeldystei, jam tai buvo įdomu. Jis diskutuodavo ir su krikščionimis arijonais, kurių gana daug gyveno Arabijoje, nes Bizantijoje jie buvo persekiojami dėl priešinosi Trejybės doktrinai. Galima spėti, kad pats Mahometas niekada neskaitė Biblijos. Tai patvirtina vėliau Korane aprašomi bibliniai įvykiai bei asmenybės, kur nemažai dalykų supainiota. Pavyzdžiui, Marija (Mirjama) – Mozės sesuo – yra ir Jėzaus motina.

Atsiskyres nuo visų, Mahometas dažnai pasninkaudavo. Vieną kartą prie jo olos pasirodęs angelas, kuris pasiūlęs jam tapti pranašu ir tikro tikėjimo pradininku. Mahometas kurį laiką abejojo, bet jo namiškiai karštai palaikė mintį, jog tai buvęs dieviškas apreiškimas. Tada jis galutinai atsisakė stabmeldystės ir pradėjo skelbti, kad yra vienas Dievas – Visatos Kūrėjas (Alachas), o jis, Mahometas, yra jo pranašas.

Tačiau koreištų gentis sukilo prieš tokią religiją, ir Mahometas turėjo bėgti iš Mekos į Mediną, kur buvo gana palankiai priimtas. Tai paskatino jį aršiau kovoti su bet kokiomis stabmeldystės apraiškomis ir įtvirtinti monotėizmą. Prasidėjo visa eilė „apreiškimų“, susijusių su minėtais priepuoliais. Mahometui paliepus, „apreiškimai“ buvo užrašinėjami, ir šie užrašai tapo musulmonų

šventraščio – Korano (arab. *skaitymas*) pagrindu. Mahometas tvirtino, kad Koranas dar iki pasaulio sutvėrimo buvo parašytas danguje, o dabar perduodamas Mahometui. 622-ieji metai, kai Mahometas bėgo iš Mekos į Mediną, laikomi musulmoniškojo kalendoriaus pradžia.

Galbūt Mahometo mokymas šiandien būtų užmirštas, jei ne Omaras, kuris iš tiesų praktiškai įtvirtino **islamą** (arab. *nuolankumas*). Jis tapo dešiniąja Mahometo ranka ir gavo iš jo *kalifo* (vietininko) titulą. Omaras iškėlė idėją – aplink islamą suburti visas karingas, nuolat tarpusavyje besivaidijančias arabų gentis ir sukurti stiprią valstybę. To dar nepadaręs, Omaras jau planavo šios valstybės ribas praplėsti prijungiant kitas tautas. Mahometas tam pritarė – ir pateko savo vietininko įtakon. Iki Omaro Mahometas savo idėjas platino įtaigiu žodžiu. Omaro valia buvo pakeltas kalavijas, ir pirmiausia jėga buvo paimta Meka ir sunaikinti visi stabai. Grasinant ginklu visi Mekos gyventojai buvo priversti prisiekti ištikimybę Mahometo mokymui. Mahometo religija sparčiais tempais virto agresyvia Omaro politikos religija. Musulmonams buvo skiepijamos tokios mintys: „*Kraujo lašas, pralietas už Dievo reikalą, arba naktis, praleista su ginklu, turi daugiau vertės negu du mėnesiai pasninko ir maldos. Kiekvienas žuvęs mūšyje gauna nuodėmių atleidimą, o teismo dieną jo žaizdos švytės kaip cinoberis ir kvėpės kaip muskusas, o jo prarasti kūno nariai bus pakeisti angelų ir kerubų sparnais*“.

Užėmę Meką islamo išpažinėjai pradėjo viso Arabijos pusiasalio užkariavimą. Mahometas bandė į savo pusę patraukti ten gyvenusius žydus, bet šie pareiškė, kad jo mokymas nėra tapatus Biblijos mokymui, ir priekaištavo dėl silpno Senojo Testamento pažinimo. Mahometas užsirūstino ant žydų ir pašalino iš savo mokymo bei religinės praktikos viską, kas buvo paimta iš judaizmo. Jis įsakė vietoj šabo dienos švęsti penktadienį, o maldos metu atsigręžti ne į Jeruzalės pusę, o į Mekos. Maža to, buvo surengtos žydų žudynės, kurių metu išžudyta daug šeimų ir nemažai moterų bei vaikų parduota į vergiją. Pats Mahometas savo žmonių būriui įrengė didžiulį haremą, kuris buvo papildomas vis naujomis moterimis.

Kai buvo užkariauta visa Arabija, musulmonų kariai pasuko į kitus kraštus – pirmiausia į Persiją ir Bizantiją. Persai atsisakė pasiduoti ir priimti islamą, tačiau buvo nugalėti. 632 metais Mahometas mirė, ir visą religinę bei politinę valdžią perėmė Omaras. Valstybė buvo pavadinta kalifatu. Tęsėsi Persijos

islamizacija, o nuo Bizantijos buvo atplėšta Sirija, Palestina ir dalis Egipto. 637 metais Jeruzalėje ant buvusios žydų šventyklos kalno Omaras pastatė mečetę, kuri tebestovi ir šiandien ir yra vadinama Omaro mečete, arba Uolos kupolu. Vėliau pradėta aiškinti, kad iš šios vietos Mahometas su savo žirgu užžengė į dangų. Jeruzalės užėmimas ir jos islamizacija pasaulio istorijai turėjo ir tebeturi tragiškų padarinių.

Kai kuriose musulmonų užkariauotose vietovėse tebeklestėjo stabmeldystė, kuriai musulmonai sudavė mirtiną smūgį. Stabmeldžiai dažnai kalaviju ir ugnimi būdavo verčiami priimti islamą. Su krikščionimis ir žydais užkariautojai elgėsi švelniau, nes Omaras aiškino, kad šios religijos esančios tikros, bet nepakankamai tobulos, ir jos jau esą atlikusios savo užduotį. Omaras neįsakinėjo deginti krikščionių ir žydų maldos namų, bet jiems uždėdavo didesnius mokesčius arba versdavo priimti islamą.

Reikėtų paminėti, kad Omaro gyvenimo būdas skyrėsi nuo Mahometo ir jis pasižymėjo tvarkingumu, asketiškumu. 544 metais Omaras buvo nužudytas, ir naujuoju kalifu tapo Mahometo žentas Osmanas. Prasidėjo kruvina kova dėl valdžios, ir religiniai nesutarimai pasibaigė skilimu į šiitus ir sunitus.

(Tęsinys kitame numeryje)

Albertas Latužis ✓

Europos Baptistų Federacijos (EBF) maldos kalendorius

Vasario 2-8 meldžiamės už:

Baltarusijos Respublikos Evangelikų krikščionių baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius:	312
Bendras narių skaičius:	13 884
Prezidentas:	Victor Krutko
Generalinis sekretorius:	Nikolay Sinkovets

Vasario 9-15 meldžiamės už:

Libano baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius:	32
Bendras narių skaičius:	1 600

Kaip reikėtų vertinti islamo atsiradimą ir jo įspūdingas ir greitas pergales? Daugelis tautų ir tautelių, kurias musulmonai per trumpą laiką atvertė į islamą, niekada nebuvo girdėjęsios Kristaus Evangelijos. Gal dėl to buvo kalti ir patys krikščionys, kurių dauguma tik formaliai išpažino krikščionybę. Užuo klausę Viešpaties paliepimo su Evangelija eiti į kitas tautas, krikščionys klimpo tuščiuose ginčiuose ir tarpusavio kovose dėl turtų, šlovės ir įtakos.

Paminėtinas dar vienas dalykas. Nors Omaras buvo įsakęs negriauti ir nedeginti žydų ir krikščionių maldos namų, ne visur šio įsakymo buvo laikomasi, ypač po Omaro mirties. Užkariautojai su didžiausiu įniršiu naikino visas stabmeldystės apraiškas, tačiau kaip jie turėjo vertinti VII amžiaus ir vėlesnių laikų krikščionybę? Užėjus į krikščionių bažnyčias matėsi daug ikonų, o kartais ir statulų, prie kurių meldėsi žmonės ir jas garbino. Ką turėjo manyti tie, kurie buvo užsidegę neapykanta stabams? Nenuostabu, kad kartais užkariautojams tai buvo panašu į stabmeldystę, ir nuo jų įniršio nukentėdavo ir pastatai, ir žmonės. Ar girdėjo tų laikų krikščionys Kristaus perspėjimą: „*Prisimink, nuo kur nupuolei, atsiversk ir vėl imkis pirmų darbų, o jeigu ne, jei neatsiversi, tai aš ateisiu ir išjudinsiu iš vietos tavo žibintuvą*“ (Apr 2,5)?

Prezidentas: Samuel Kharrat
Generalinis sekretorius: Rabih Wazir

Vasario 16-22 meldžiamės už:

Estijos baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius: 85
Bendras narių skaičius: 6 196
Prezidentas: Meego Remmel
Generalinis sekretorius: Erki Tamm

Vasario 23 – kovo 1 meldžiamės už:

Čekijos baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius: 42
Bendras narių skaičius: 2 415
Prezidentas: Milan Kern
Generalinis sekretorius: Ludek Sip

EBF maldos kalendorių bei išsamesnę informaciją apie maldos poreikius galite rasti Europos Baptistų Federacijos internetiniame puslapyje: <http://www.ebf.org>. ✓

*Straipsniai trumpinami ir redaguojami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su autorių nuomone.

*Jei norite atsisakyti naujienų, atsiųskite tuščią elektroninį laišką su žodeliu - NESIŪSTI.

© Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga
El.paštas: office@baptist.lt